

Trabzondan gələn “Tərəfsiz bölgə” Bakıda “Qonaq teatr”da

Sərhəd keçid məntəqəsində, neytral zonada fors-majör bir hal yaşanır – vətəndaş pasportunu itirir. Həngəmə də bundan sonra başlayır. Tragikomik situasiya yaranır. Neytral zonada qalmış biçərə Vasifin buradan xilas olması müşkülə dönür. İnsan haqlarının müdafiəçiləri işə cəlb olunur, beynəlxalq təşkilatların müdaxiləsi lazım gəlir. Məlum olur ki, qəhrəmanın hər iki ölkədə ailəsi varmış; iki qadın bir əri xilas etməyə çalışır.

Söhbət görkəmli yazıçı-dramaturq, Əməkdar İncəsənət Xadimi Firuz Mustafanın “Tərəfsiz bölgə” tamaşasından gedir. Pyes İndiyə qədər Azərbaycanda, daha sonra Ukrayna, Rusiya teatrlarında tamaşaya qoyulub. Bu dəfə isə Türkiyənin Trabzon Sənət Teatrı bu pyesə müraciət edib. Bir müddət bundan əvvəl tamaşa Trabzonda nümayiş etdirildi. Bu dəfə isə Trabzon Sənət Teatrı Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən “Qonaq teatr” layihəsi çərçivəsində tamaşanı Bakıda göstərdi.

1993-cü ildən fəaliyyət göstərən sənət ocağının yaradıcısı və bədii rəhbəri Necati Zengindir. Necati bəy otuz ildən çoxdur ki, özünün yaratdığı teatrın yaşaması üçün fədakarlıqlar göstərməkdədir. İndiyə qədər saysız-hesabsız tamaşalar qurub, “Osmanlıdan

yor Evinde gözəl bir performans sərgilədilər. Əvvəlcə pyesi türk dilinə uyğunlaşdıran Abdulkadir Özkan yada salaq. Azərbaycanı ürəkdən sevən, Azərbaycan yazıçılarının əsərlərini Türkiyə türkcəsinə uyğunlaşdıraraq peşəkar tərcüməçi Abdulkadir Özkan. Gənc yaşında Kəhrəmanmaraşda baş verən zəlzələ nəticəsində ailə üzvləri ilə birgə həlak olan gənc yazıçı dostumuz... “Tərəfsiz bölgə”də onun da əməyi var. Tamaşanın quruluşçu rejissoru Cemre Can Avcıdır. Rolları Süleyman Sırtkaya, Lələ İsgəndəroğlu, Haktan Özkan, Ayşe Natır, Serkan Serbest, Kevser Nur Yılmaz, Murat Aslan, Mete Aslan, Seymen Ali Pervanoğlu canlandırırlar.

Süleyman Sırtkaya tamaşada əsas qəhrəmanı – sənədi itmiş Vasifi oynayır. Aktyor obrazın hiss və həyəcanlarını göstərə bilir, tamaşanın lokomotivinə

günümüze qədər Trabzon teatrının tarixi” adlı kitab yazıb. O, Qaradəniz Texniki Universitetini bitirib. Amma o, mühəndis olmaq üçün doğulmamışdı. Bir gün taleyinə düzəliş etmək qərarına gəlir. Mühəndislik təhsili almış bir gəncin teatr sevgisi bütün maneələri dəf edir, o, Trabzonda o vaxta qədər olmayan yeni tipli bir teatr yaradır. Trabzon Sənət Teatrı fədakar bir insan sənət eşqindən yaranıb.

Abbas Mirzə Şerifzadə adına Aktyor Evinde böyük bir canlanma var. Mədəniyyət və incəsənət xadimləri gözə dəyir. Zal azğınacan dolur. Tamaşanın müəllifi Firuz Mustafaya yaxınlaşıb təbrik edirəm. Firuz müəllim məni bu əfsanəvi insanla, Necati Zenginlə tanış edir. İri cüssəli, boyuna, çəkisinə rəğmən son dərəcə çəvik, teatral bir insandır. Onunla beş-on dəqiqəlik ünsiyyət qarşısındakı insanda dərin təəssürat yaratmağa kifayət edir. İki daş arasında fətomuzu da çəkirlər. Zahiri görünüşü sözün əsl mənasında pəhləvanı xatırladır. Bəli, o, pəhləvandır, sənətin, teatrın pəhləvanı! Trabzon Sənət Teatrı onun çiyinləri üzərində dayanır. Bu yükü tək daşımır, teatrın rejissor və aktyor heyəti də onunla çiyin-çiyindədir.

Trabzon teatrı Bakının yağışlı bir günündə Akt-

çevrilməyi bacarır. Tamaşada komizm ilə ciddi dramatik səhnələr bir-birini əvəz edir və üzvi surətdə birləşir. Bu uyarılıq obrazların tərkibində, ayrı-ayrı xarakterlərdə də görmək olar. Tərəfsiz bölgədə iki arvadın arasında qalıb döyülən Vasif gülüş doğurur, dramaturqun subliminal mesajı səhnə təcəssümündə son dərəcə effektiv görünür. Tamaşaçı intizarla gözləyir ki, görünən bu Qordü duyünü nə zaman açılacaq? Gərginlik ictimai, sosial münasibətlər fonunda davam edir, qadınlar ər-lərinin azadlığı tələbi ilə şüarlar səsləndirir, plakatlarla etiraz piketi keçirsələr də, nəticə ürəkəçən olmur. Sonda qəhrəman atrofiyaya məruz qalır; böyümək əvəzinə kiçilir, elə çamadanının üstündə büzüşüb yatır – taleyinə boyun əymək məcburiyyətində qalır. Bürokratiya divarını aşmaqda aciz qalan personajın aqibəti təəssüf hissi doğurur.

“Tərəfsiz bölgə” yazıçı-dramaturq Firuz Mustafanın dramaturji yaradıcılığında ekstravaqant situasiyalarla zəngin olan ən maraqlı tamaşalardan biridir. Biz Firuz müəllimlə mətəmədi olaraq görüşür, sənət söhbətləri edirik. Ümid edirəm ki, Vasifin tamaşadan sonrakı aqibətini bir gün mənə danışacaq.

Kənan HACI